

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Р4 г 56/2014
09.09.2015. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Марине Говедарица и Биљане Драгојевић, чланова већа, у поступку за заштиту права на суђење у разумном року, решавајући о захтеву подносиоца М.Ми. из Б., Улица..., у седници већа одржаној 09.09.2015. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УТВРЂУЈЕ СЕ да је у парничном поступку који је вођен у предмету Вишег суда у Београду П 5313/10 (раније предмет Трећег Општинског суда у Београду П 325/07), а потом пред Апелационим судом у Београду у предмету Гж 11360/10, повређено право подносиоца захтева М.М. из Б. на суђење у разумном року, зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије.

ОДБИЈА СЕ захтев подносиоца захтева М.М. из Београда да суд одреди примерену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и да одреди рок у коме ће бити окончан поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року.

УТВРЂУЈЕ СЕ право подносиоца захтева М.М. из Б. на накнаду трошкова поступка у износу од 780,00 динара, која ће бити исплаћена из буџетских средстава Републике Србије одређених за рад судова, у року од три месеца од дана подношења захтева за исплату.

Образложење

М.М. из Београда је дана 13.06.2014. године поднео захтев за заштиту права на суђење у разумном року, наводећи да је 1991. године Трећем општинском суду у Београду поднео тужбу по којој парнични поступак још увек није окончан, иако је од подношења тужбе протекло 23 године, да је првостепени суд донео пресуду 27.10.2009. године и да се предмет од 06.04.2010. године налази у Апелационом суду у Београду, који још увек није одлучио о жалби туженог. Зато је предложио да суд утврди да је повређено његово право на суђење у разумном року, одреди му за повреду права примерену накнаду и наложи окончање поступка у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року. Трошкове поступка је тражио.

Поступајући у смислу члана 8а и 8б Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – други закон, 78/11- други закон, 101/11 и 101/13), Врховни касациони суд је прибавио спис Апелационог суда у Београду Гж 11360/2010 и спис Вишег суда у Београду П 5313/10, извршио увид у исте и утврдио:

- подносилац захтева М.М. из Б. је као тужилац 23.05.1991. године са још 82 физичка лица, поднео тужбу Трећем општинском суду у Београду против туженог П.з. Ј. за ... из Б., ради стицања без основа и од туженог потраживао 656.292,62 тадашњих динара;

- тужени је против тужиоца 21.11.1991. године поднео противтужбу којом је потраживао износ од 806.818,10 тадашњих динара са припадајућом каматом, који износ, уколико тужилац не плати у одређеном року, уговор странака о куповини стана сматраће се раскинутим и тужилац ће бити дужан да се исели;

- уз тужбу и противтужбу поднети су бројни докази;

- поднеском од 19.12.2000. године, тужилац је преиначио тужбу тако што је уз постојећи тужбени захтев додао и захтев за признање права својине на стану, а том приликом је и смањио потраживање по основу стицања без основа на износ од 139.576,76 динара;

- у поступку је обављено више вештачења и то преко судских вештака грађевинске струке и економско-финансијске струке, основни налази су допуњавани, а судски вештаци су се изјашњавали на примедбе странака;

- Трећи општински суд у Београду је 26.02.2001. године донео пресуду П 1874/2000 којом је усвојио тужбени захтев, одбацио противтужбу и одлучио да свака странка сноси своје трошкове поступка. Пресуда је експедована странкама 16.07.2001. године;

- тужени је против пресуде П 1874/2000 од 26.02.2001. године изјавио жалбу 06.09.2001. године, а тужилац је на исту одговорио;

- пресуда П 1874/2000 од 26.02.2001. године укинута је од стране Окружног суда у Београду решењем Гж 8267/01 од 14.03.2002. године и предмет је враћен првостепеном суду 29.05.2002. године;

- Трећи општински суд у Београду је по други пут донео пресуду 25.06.2003. године – пресуда П 1681/02 којом је усвојен тужбени захтев, а одбијен противтужбени захтев; против ове пресуде тужени је жалбу изјавио 16.05.2005. године и жалбу допунио 03.06.2005. године, а тужилац је на жалбу писмено одговорио;

- Окружни суд у Београду је пресудом Гж 8017/05 од 17.05.2006. године потврдио пресуду Трећег општинског суда у Београду П 1681/02 од 25.06.2003. године и предмет првостепеном суду вратио 19.07.2006. године;

- тужени је против правноснажне другостепене пресуде ревизију изјавио 28.07.2006. године;

- Републичко јавно тужилаштво је дописом од 02.08.2006. године тражило списе Трећег општинског суда у Београду П 1681/02 ради увида, списи су Републичком јавном тужилаштву били достављени сутрадан – 03.08.2006. године, а из Тужилаштва Трећем општинском суду у Београду враћени 25.08.2006. године;

- тужилац је 10.08.2006. године писмено одговорио на ревизију;

- тужени је изјавио захтев за заштиту законитости;

- Врховни суд је пресудом Сгзз 1293/06, Рев 1944/06 од 13.12.2006. године одбацио захтев за заштиту законитости, одбацио као недозвољену ревизију у делу којим је потврђено одбијање противтужбеног захтева, одбио као неосновану ревизију у делу у коме је потврђена првостепена пресуда за утврђење права својине на стану и укинуо нижестепене пресуде у делу којима је одлучено о захтеву за стицање без основа. Врховни суд Србије је списе вратио Окружном суду у Београду 01.02.2007. године;

- 13.04.2007. године тужени је поднео другу противтужбу, а ради исплате износа од 4.800.000,00 динара са припадајућим потраживањима;

- Трећи општински суд у Београду је 09.01.2008. године донео решење П 325/07 којим је одбијен предлог туженог за одређивање привремене мере, решење је странкама експедовано 10.01.2008. године, а тужени је против истог жалбу изјавио 16.01.2008. године;

- Окружни суд у Београду је решењем Гж 2004/08 од 21.02.2008. године укинуо решење Трећег општинског суда у Београду П 325/07 од 09.01.2008. године и списе првостепеном суду вратио 24.04.2008. године;

- Трећи општински суд у Београду је закључио расправу у предмету П 325/07 17.06.2008. године, а 20.06.2008. године донео решење да отвара расправу;

- Трећи општински суд у Београду је дана 23.06.2009. године закључио расправу у предмету П 325/07 и решењем од 27.07.2009. године отворио расправу;

- Трећи општински суд у Београду је дана 27.10.2009. године донео пресуду П 325/07 којом је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 6.639.253,65 динара са припадајућом каматом; одбио противтужбени захтев да тужилац туженом исплати укупан износ од 4.000.000,00 динара са припадајућом каматом; одбио предлог туженог за одређивање привремене мере и одлучио о трошковима поступка. Пресуду је странкама експедовао 29.10.2009. године;

- тужени је против пресуде Трећег општинског суда у Београду П 325/07 од 27.10.2009. године изјавио жалбу 30.11.2009. године;

- разлози неодржавања рочишта за главну расправу пред првостепеним судом су били бројни (странке нису увек уредно позиване; вештак није у року остављеном од стране суда доставио налаз; болест поступајућег судије; странке су више пута предлагале одлагање расправе, јер је постојала могућност мирног решења спора; странке су тражиле одлагање расправе да би се изјасниле на налаз вештака; странке су на расправи достављале поднеске на које је друга страна тражила рок за изјашњење);

- спис Вишег суда у Београду П 5313/10 (ранији спис Трећег општинског суда у Београду П 325/07) по жалби туженог достављен је Апелационом суду у Београду 06.04.2010. године;

- Апелациони суд у Београду је решењем Гж 11360/10 од 13.06.2013. године отворио расправу и исту заказао за 03.07.2013. године, на ком рочишту је одређено грађевинско и економско-финансијско вештачење на околност утврђења коначне цене и структуре цене спорног стана на дан 30.10.1990. године са валоризацијом на дан доношења првостепене пресуде, натуралном методом;

- судски вештак је налаз доставио 24.06.2014. године;

- Апелациони суд у Београду је заказивао главне расправе за 18.07.2014. године (одложено ради саслушања судског вештака); 12.09.2014. године (није одржано због обуставе рада адвоката); 26.09.2014. године (није одржано ради обуставе рада адвоката); 22.10.2014. године (није одржано ради обуставе рада адвоката); 25.11.2014. године (није одржано јер су списи прослеђени Врховном касационом суду ради увида због захтева подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року); 23.12.2014. године (није одржано због обуставе рада адвоката) и 27.01.2015. године, када је главна расправа закључена.

- Апелациони суд у Београду је 27.01.2015. године донео пресуду Гж 11360/10 којом је потврђена у ставу првом пресуда Трећег општинског суда у Београду П 325/07 од 27.10.2009. године за износ од 298.545,85 динара са припадајућом каматом, а одбијен захтев за износ од 6.340.707,80 динара (став први изреке); преиначена иста пресуда у ставу другом, тако што је усвојен противтужбени захтев и тужилац обавезан да туженом исплати 4.000.000,00 динара са припадајућом каматом од 13.04.2007. године, док је захтев за исплату камате за период до 12.04.2007. године одбијен (став други изреке); одбачен компензациони приговор туженог од 12.12.2009. године за износ од 105.202,00 динара (став трећи изреке); преиначена одлука у ставу трећем и одређена привремена мера забране оптерећења и другог располагања станом бр. 5 у Ул. ... у 3. (став четврти изреке), док је ставом петим изреке одлучено о трошковима поступка на начин да је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове поступка.

Одлучујући о захтеву М.М., а имајући у виду чињеницу да је по тужби коју је тужилац поднео 23.05.1991. године парница окончана тек 27.01.2015. године, када је Апелациони суд у Београду по жалби туженог донео пресуду Гж 11360/10 иако је предмет по жалби том суду достављен 06.04.2010. године, што значи да је поступак пред првостепеним судом трајао више од 18 година, а пред

другостепеним 4, 5 година, Врховни касациони суд закључује да трајање поступка већ само по себи указује да поступак није окончан у оквиру рока који се може сматрати разумним роком. Трајање парничног поступка дуже од 23 године не може бити оправдано ни једном од околности које утичу на оцену да ли је дужина трајања поступка разумна или не.

Одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о притужбама против њега.

Законом о парничном поступку који је важио у време покретања предметног парничног поступка, као и сада важећим Законом о парничном поступку (члан 10.) прописано је начело процесне економије, сходно коме је суд дужан да настоји да се поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Иако је период у којем се грађанима Републике Србије јемче права и слободе утврђени Уставом почео 08.11.2006. године (дан проглашења Устава Републике Србије), полазећи од тога да судски поступак по својој природи представља јединствену целину, Врховни касациони суд је стао на становиште да су у конкретном случају испуњени услови да се приликом оцене разумног рока узме у обзир целокупан период трајања парничног поступка.

Појам разумног трајања судског поступка, односно разуман рок је релативна категорија која се односи на прихватљив период времена потребан да се расправе сви аспекти конкретног случаја у правичном поступку и донесе правилна одлука о праву странке, чиме се отклања неизвесност о томе да ли странци то право припада или не и успоставља правна сигурност. Појам разумног трајања судског поступка зависи од више чинилаца.

У смислу наведеног овај суд утврђује да парнични поступак који траје од 23.05.1991. године па до 27.01.2015. године траје неразумно дуго.

Према члану 86 Закона о уређењу судова, на поступак за заштиту права на суђење у разумном року сходно се примењују одредбе Закона о ванпарничном поступку, а тај Закон у члану 30. став 2. упућује на сходну примену Закона о парничном поступку.

Како је утврдио да је у парничном поступку који је вођен пред Трећим општинским судом у Београду и Апелационим судом у Београду повређено право подносиоца захтева на суђење у разумном року, гарантовано чланом 32. став 1. Устава Републике Србије, Врховни касациони суд је ту повреду утврдио у ставу првом изреке овог решења.

Како подносилац захтева није поставио одређени захтев у погледу висине накнаде коју сматра примереном то му накнада није досуђена, јер захтев из члана

8а став 2. Закона о уређењу судова, није постављен у смислу члана 192. став 1. ЗПП, у вези члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку.

С обзиром на околност да је поступак у коме је учињена повреда права подносиоца захтева на суђење у разумном року окончан доношењем пресуде Апелационог суда у Београду Гж 11360/10 од 27.01.2015. године и предмет из Апелационог суда у Београду враћен Вишем суду у Београду 25.05.2015. године, дакле пре доношења овог решења није постојала потреба да се одреди рок у коме ће Апелациони суд у Београду окончати поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року.

Подносиоцу захтева је утврђено право на накнаду трошкова поступка на основу члана 163. и 153. ЗПП, у вези са чланом 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку и чланом 8в Закона о уређењу судова. Висина трошкова одмерена је за судске таксе за захтев и одлуку у износу од по 390,00 динара, а према таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Миломир Николић, с.р.**